

1) вищий навчальний заклад в сучасних умовах господарювання стає повноцінним суб'єктом підприємницької діяльності, і для цього вуз повинен функціонувати як повноцінний суб'єкт, залишивши централізовані директиви на всіх рівнях управління;

2) керівництво фінансовими потоками вузу повинен здійснювати висококваліфікований фінансовий менеджер, людина, яка добре обізнана із діяльністю фінансових ринків, має багаторічний успішний досвід фінансового управління;

3) вузам слід надати автономію у зароблянні і витрачанні фінансових ресурсів, однак основним видом діяльності повинно залишатися надання якісних освітніх послуг, підготовка висококваліфікованих фахівців, затребуваних на ринку праці.

4) бюджетне фінансування слід здійснювати у відповідності з досягнутими результатами вузу; на мою думку доцільно встановити такі пропорції у бюджетному фінансуванні: обов'язкове – 50%, решта 50 % бюджетного фінансування необхідно заробити високими результатами.

Запровадження вищевказаних заходів у діяльності вузів дозволить суттєво покращити їхній фінансово-економічний стан, забезпечити якісне надання освітніх та наукових послуг, а також створити передумови для ефективного функціонування вищої освіти у суспільстві.

Використана література

1. Остудімова В.А. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення вищої освіти / В.А. Остудімова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 4. – С.301-306.

2. Яковенко Л.І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань: монографія. / Л.І. Яковенко, О.В. Пашенко. – Полтава: Скайтек, 2011. – 216с.

3. Financing higher education in a global market / Steve O. Michael and Mark A. Kretovics, Algora Publishing, New York, 2005 – 341p.

4. Higher Education Institutions in Europe. Report to the European Commission, [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.utwente.nl/cheps/documenten/engreport05institutional profiles. pdf> .

УДК 336.6

Наталія Константюк, к.е.н., доцент, Олег Мазур, ст. гр. БФ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ШЛЯХИ І РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Nataliia Konstantiuk, Oleg Mazur

WAYS AND RESERVES OF INCREASING PROFITABILITY

Головною метою діяльності кожного підприємства є одержання прибутку, адже розмір прибутку - потужний важіль динамічного розвитку виробництва та економіки країни в цілому.

Прибуток є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху, проте він характеризує лише ту частину доходу, яка «очищена» від затрат, понесених на здійснення цієї діяльності. Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його балансовий прибуток - загальна сума прибутку підприємства від усіх видів діяльності за звітний період. Відповідно до чинних в Україні положень (стандартів) бухгалтерського обліку, загальний прибуток підприємства складається з прибутку, отриманого підприємством

від звичайної діяльності та від надзвичайних подій. Прибуток від звичайної діяльності становить близько 95% загальної суми отриманого підприємством прибутку.

Процес накопичення прибутку відбувається під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього характеру.

Внутрішні фактори впливу на прибуток підприємства - це фактори, які залежать від діяльності підприємства: обсяг діяльності підприємства, стан та ефективність використання ресурсів підприємства, рівень доходів, рівень витрат, ефективність цінової та асортиментної політики.

Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства - це фактори, які не залежать від діяльності підприємства: державне регулювання цін в сучасних умовах на товари, які входять до споживчого кошика, подорожчання послуг інших галузей національної економіки, система оподаткування, зміна нормативних документів по кредитуванню, збільшення облікової ставки за користування кредитними ресурсами, політика держави по формуванню доходів, відсутність індексації доходів населення залежно від темпів інфляції.

Показники рентабельності являються відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. Вони є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку та доходу підприємства. З цієї причини показники рентабельності є обов'язковими елементами порівняного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Для того щоб рівень прибутковості покращувався, на підприємстві повинні проводитися заходи тільки в наступному порядку:

- організаційні (удосконалення виробничої структури, удосконалення організаційної структури управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва тощо);
- технічні (оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляється);
- економічні важелі та стимули (удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів тощо).

Якщо почати проводити зміни не в такому порядку, то позитивні зрушення у ефективності діяльності будуть малопомітними, або відсутніми взагалі.

Основними резервами зростання прибутку від реалізації є: збільшення обсягу реалізації продукції, зниження собівартості реалізованої продукції, поліпшення якості продукції. Збільшення обсягу реалізації продукції досягається за рахунок: зростання обсягу виробництва продукції, зменшення залишків готової продукції на кінець звітного періоду, підвищення рівня цін.

Прибуток синтезує в собі всі найважливіші сторони роботи підприємства. Щоб прибуток підприємства зростав, воно повинне: нарощувати обсяги виробництва і реалізації, розширювати асортимент та підвищувати якість, орієнтуючись на ринок, впроваджувати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників, зменшувати витрати на виробництво, з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні підприємства, у тому числі фінансові ресурси, зі знанням справи вести цінову політику, бо на ринку діють переважно вільні (договірні) ціни, грамотно будувати договірні відносини з клієнтами, вміти найбільш доцільно розміщати (вкладати) одержаний раніше прибуток з точки зору досягнення оптимального ефекту.

Використана література

1. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Аранчій В.І. – К.: Знання, 2009. – 304с.

2. Бандурка О.А. Фінансова діяльність підприємства. / Бандурка О.А. – К.:Либідь, 2011. – 384 с.
3. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Біла О.Г. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 383 с.
4. Богатиренко К.С. Проблеми існування вітчизняних підприємств в умовах фінансової кризи / Богатиренко К.С. // Вісник КІБіТ. – 2010. – №1. – С. 34-37.

УДК 330.131.7

Тетяна Королюк, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ РИЗИКІВ

Tetyana Korolyuk

THE CONCEPTUAL APPROACHES TO CLASSIFICATION OF RISKS

Беззаперечним фактом є наявність безлічі класифікацій ризиків за різними ознаками. Кожна спроба науковців систематизувати їх за чіткими ознаками та застосовувати як на рівні підприємств, так і економіки в цілому, призводила до нових класифікаційних ознак, нових термінів, видів, різновидів і груп.

Найбільш значимим в теорії ризику є науковий підхід В. В. Чепурка, який у своїй праці на основі аналізу різних методичних варіантів та ознак визначив чотири концептуальних підходи щодо класифікації ризику: об'єктний, предметний, факторний та аспектний [1]. Об'єктний підхід узагальнено на основі опрацювання праць Т. Бачкаї, Д. Мессена, С. В. Карман, Т. Н. Цай, П. Г. Грабовий, О. Л. Устенко. Суть даного підходу полягає в тому, що ризики поділяються в залежності від масштабів, рівнів управління (локальний та глобальний, внутрішні та зовнішні, макrorівня, мезорівня та мікрорівня, на рівні підприємства, галузевий, міжгалузевий, регіональний, державний, глобальний). Предметний підхід (В. Г. Андрійчук, Л. Бауер, В. В. Вітлінський, М. Г. Лапуста, Л. Г. Шаршукова, В. М. Гранатуров, В. В. Глущенко) визначає різні класифікації ризику залежно від сфери виникнення ризику, джерел виникнення, поділ фінансових ризиків на валютний, кредитний, відсотковий та інвестиційний, поділ внутрішніх підприємницьких ризиків на організаційний, ресурсний, кредитний, портфельний, інноваційний. Тобто згідно даного підходу ризики класифікуються в залежності від їх предметної сфери. Факторний підхід до класифікації ризиків (Г. Б. Клейнер, В. Л. Тамбовцев, Р. М. Качалов) є найбільш поширений. Згідно даного підходу виділяються види господарських та фінансових ризиків в діяльності підприємства, що відображають відповідні фактори ризику. При цьому В. В. Чепурко визнає, що факторний підхід до класифікації ризиків є методично некоректним, оскільки причини та фактори ризику хоча й існують об'єктивно та обумовлюють можливість тих чи інших перетворень дійсності, але реалізуються в ризик лише через ідентифікацію, узагальнення та дії суб'єкта. Тому В. В. Чепурко вважає об'єктивно обгрунтованим та продуктивним з метою управління ризиком аспектний підхід до класифікації ризиків, який передбачає перехід від дослідження явищ до виявлення сутностей, узагальнень, що орієнтуються на завдання оцінки та вимірювання ризику, а в кінцевому підсумку на управління ним. Даний підхід покладено в основу класифікації за ступенем обгрунтованості прийняття ризику, відповідності ризику допустимим значенням, адекватності щодо своєчасності прийняття рішення та реагування на результати ризиків, ступеня системності. Як узагальнення дослідження концептуальних підходів щодо класифікації ризику В. В. Чепурко зазначає, що класифікація повинна